

Світове господарство і міжнародні економічні відносини

УДК 336.27

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20749393>

Фінансові аспекти міжнародної співпраці України в умовах економічних викликів та воєнних загроз

Савчук Світлана Василівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія

Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-6213-4122>

Коломийчук Наталія Михайлівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія

Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна,

<https://orcid.org/0000-0001-6160-9053>

Прийнято: 19.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація:** Статтю присвячено дослідженню фінансових аспектів міжнародної співпраці України в умовах економічних викликів та воєнних загроз, а також визначенню її ролі у забезпеченні макрофінансової стабільності, фінансової безпеки та економічного відновлення держави. Обґрунтовано, що повномасштабна військова агресія в Україні спричинила суттєві структурні трансформації національної економіки, поглиблення бюджетних дисбалансів, зростання дефіциту державного бюджету, посилення боргових ризиків та збільшення потреб у зовнішньому фінансуванні. За таких умов міжнародна співпраця набула стратегічного значення як один*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

із визначальних механізмів підтримки фінансової стійкості держави, забезпечення функціонування державних інституцій та реалізації програм економічного відновлення.

У дослідженні використано системний підхід, методи аналізу і синтезу, логічного узагальнення, статистичного та порівняльного аналізу. Проведено оцінку сучасного стану міжнародної фінансової взаємодії України, проаналізовано динаміку зовнішнього бюджетного фінансування, досліджено вплив міжнародної допомоги на забезпечення макрофінансової рівноваги та визначено ключові напрями розвитку міжнародного партнерства.

Встановлено, що міжнародна фінансова підтримка виконує стабілізаційну, компенсаційну та трансформаційну функції. Доведено, що зовнішнє фінансування сприяє покриттю бюджетного дефіциту, фінансуванню соціальних і гуманітарних видатків, підтримці валютної стабільності та створює передумови для реалізації структурних реформ. Визначено, що важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості України відіграють програми співпраці з Міжнародним валютним фондом, Європейським Союзом, Світовим банком та країнами G7. Обґрунтовано необхідність збалансованого поєднання грантового фінансування, пільгового кредитування та приватних інвестицій з метою мінімізації боргових ризиків і забезпечення довгострокової макрофінансової стабільності. Особливу увагу приділено стратегічним пріоритетам міжнародного співробітництва, серед яких поглиблення європейської інтеграції, модернізація енергетичної та транспортної інфраструктури, розвиток інвестиційного середовища, підтримка людського капіталу, цифрова трансформація економіки та зміцнення інституційної спроможності держави.

Обґрунтовано, що міжнародна співпраця в сучасних умовах виступає не лише інструментом подолання соціально-економічних наслідків війни, а й важливим чинником структурної модернізації економіки та формування

передумов для сталого розвитку України. Ефективність подальшої взаємодії з міжнародними партнерами залежатиме від результативності внутрішніх реформ, прозорості використання фінансових ресурсів, удосконалення механізмів державного управління та поглиблення інтеграції до європейського економічного простору.

Ключові слова: міжнародна співпраця, міжнародна фінансова допомога, макрофінансова стабільність, фінансова безпека, бюджетна стійкість, міжнародні фінансові організації, європейська інтеграція.

The financial aspects of Ukraine's International cooperation amid economic challenges and military threats

Svitlana Savchuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance named after S. I. Yuriy, West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-6213-4122>

Nataliya Kolomyychuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance named after S. I. Yuriy, West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-6160-9053>

Abstract: *The article is devoted to the study of international cooperation of Ukraine in the conditions of economic challenges and military threats, as well as to the definition of its role in ensuring macro-financial stability, financial security and economic recovery of the state. It is substantiated that the full-scale military aggression in Ukraine caused significant structural transformations of the national economy, deepening of budget imbalances, growth of the state budget deficit,*

increased debt risks and increased needs for external financing. Under such conditions, international cooperation has acquired strategic importance as one of the determining mechanisms for supporting the financial stability of the state, ensuring the functioning of state institutions and implementing economic recovery programs.

The research used a systematic approach, methods of analysis and synthesis, logical generalization, statistical and comparative analysis. An assessment of the current state of Ukraine's international financial cooperation was carried out, the dynamics of external budget financing were analyzed, the influence of international aid on ensuring macro-financial balance was investigated, and the key directions of the development of international partnership were determined.

It was established that international financial support performs stabilizing, compensatory and transformational functions. It has been proven that external financing contributes to covering the budget deficit, financing social and humanitarian expenses, maintaining currency stability, and creates prerequisites for the implementation of structural reforms. It was determined that cooperation programs with the International Monetary Fund, the European Union, the World Bank and the G7 countries play an important role in ensuring the financial stability of Ukraine. The need for a balanced combination of grant funding, concessional lending and private investments in order to minimize debt risks and ensure long-term macro-financial stability is substantiated. Special attention was paid to the strategic priorities of international cooperation, including deepening European integration, modernization of energy and transport infrastructure, development of the investment environment, support of human capital, digital transformation of the economy and strengthening of the institutional capacity of the state.

It was concluded that international cooperation in modern conditions is not only a tool for overcoming the socio-economic consequences of the war, but also an important factor in the structural modernization of the economy and the formation

of prerequisites for the sustainable development of Ukraine. The effectiveness of further interaction with international partners will depend on the effectiveness of internal reforms, the transparency of the use of financial resources, the improvement of state management mechanisms and the deepening of integration into the European economic space.

Keywords: *international cooperation, international financial assistance, macro-financial stability, financial security, budgetary stability, international financial organizations, European integration.*

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану особливої актуальності набувають питання забезпечення макрофінансової стабільності в державі та пошуку ефективних механізмів її економічного відновлення. Значне скорочення економічного потенціалу, поглиблення бюджетних дисбалансів і зростання потреб у фінансуванні державних видатків обумовлюють необхідність активізації міжнародної фінансової співпраці як важливого інструмента підтримки фінансової стійкості національної економіки.

За умови дефіциту внутрішніх фінансових ресурсів і потреби реагування на воєнні загрози вагомим значенням набуває залучення зовнішньої підтримки, що забезпечить фінансування пріоритетних бюджетних потреб, підтримання функціонування державних інституцій і соціальної сфери, а також створює передумови для економічного відновлення країни та реалізації стратегічних напрямів розвитку.

Важливою складовою сучасних трансформаційних процесів є поглиблення інтеграції України до європейського простору. Інституційне зближення з Європейським Союзом, а також розвиток співпраці з державами «Великої сімки» (G7) і НАТО сприяють зміцненню економічної та безпекової стійкості держави, удосконаленню механізмів державного управління та

впровадженню міжнародних стандартів у різних сферах суспільного розвитку. Водночас зазначені процеси створюють необхідні передумови для ефективного повоєнного відновлення, модернізації економіки та посилення інтеграції України до європейського політичного й економічного простору.

Водночас подальший розвиток стримується низкою системних викликів, зокрема збереженням високої залежності від зовнішнього фінансування, недостатньою інвестиційною активністю приватного сектору та необхідністю подальшої гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу.

Таким чином, дослідження міжнародної співпраці України в умовах повномасштабної війни та глибоких структурних трансформацій економіки є актуальним з огляду на необхідність забезпечення фіскальної та боргової стійкості держави, підвищення ефективності залучення і використання міжнародної фінансової допомоги, узгодження інструментів зовнішнього фінансування з пріоритетами бюджетної та макроекономічної політики, а також мінімізації ризиків макрофінансової дестабілізації в середньо- та довгостроковому періодах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах воєнних викликів та макрофінансової нестабільності проблематика міжнародної співпраці України перебуває у центрі уваги вітчизняних і зарубіжних науковців. Особливий інтерес дослідників зосереджується на питаннях міжнародної фінансової допомоги, забезпечення бюджетної стійкості, боргової безпеки, механізмів відбудови економіки та ролі міжнародних фінансових інституцій у забезпеченні соціально-економічного розвитку України. Вагомий внесок у дослідження фінансових аспектів міжнародної підтримки України здійснила Мединська Т., яка акцентувала на ролі міжнародної допомоги у фінансуванні державного бюджету в контексті забезпечення соціально-економічної стабільності в умовах війни, а також на значенні донорської підтримки для

реалізації програм відбудови та модернізації економіки [7]. Ватаманюк-Зелінська У. та Ліщинський І. досліджували проблеми оцінювання масштабів міжнародної фінансової допомоги та її впливу на макроекономічну стабільність держави [4]. Питання відбудови економіки та значення міжнародної фінансової підтримки для реалізації післявоєнних програм реконструкції розглянуто у працях Панченка В., де доведено, що міжнародна фінансова допомога є одним із пріоритетних джерел фінансування процесів економічного відновлення та модернізації інфраструктури [16]. У дослідженнях Губанової Н. висвітлено механізми фінансової підтримки України в кризових умовах, де проаналізовано структуру зовнішньої допомоги та її вплив на стабільність фінансової системи держави. Важливий науковий внесок у дослідження боргових аспектів міжнародної співпраці зробили Чеберяко О. та Герус Д. [20], які у своїх працях аналізують вплив міжнародної фінансової допомоги на боргову безпеку України та обґрунтовують необхідність збалансування грантового й кредитного фінансування з метою мінімізації ризиків надмірного зростання державного боргу. Особливості грантової підтримки та міжнародного фінансування в умовах війни досліджено Самодаєм В., який наголошує на важливості безповоротної допомоги як чинника зниження боргового навантаження та забезпечення фінансової стійкості держави [18]. У дослідженнях Вайцеховської О. розкрито теоретико-методологічні засади міжнародного фінансового співробітництва [3].

Зазначимо, що більшість наукових досліджень зосереджується в основному на окремих аспектах міжнародної фінансової допомоги, бюджетної підтримки або боргової безпеки, тоді як недостатньо уваги приділяється комплексному аналізу міжнародної співпраці України як багаторівневої системи фінансових, інституційних та інвестиційних взаємозв'язків в умовах воєнного стану. Крім того, потребують подальшого наукового обґрунтування

питання трансформації механізмів міжнародного фінансування та оцінювання впливу міжнародної підтримки на довгострокову макрофінансову стійкість держави.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне та практичне обґрунтування механізмів міжнародної фінансової взаємодії, а також визначення стратегічних орієнтирів інтеграції України до глобального економічного простору й забезпечення макрофінансової стабільності держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах воєнного стану повномасштабна військова агресія проти України стала каталізатором масштабних структурних змін в економіці держави та зумовила виникнення суттєвих викликів у фінансовій, виробничій, соціальній та інституційній сферах. Перерозподіл бюджетних ресурсів в контексті збільшення фінансування оборонних потреб і соціального захисту населення спричинив поглиблення фіскальних дисбалансів, зростання дефіциту державного бюджету та посилення залежності країни від міжнародної фінансової допомоги й зовнішніх запозичень. За таких умов міжнародна фінансова підтримка стала одним із вагомих чинників забезпечення макрофінансової стабільності держави, підтримання безперервного функціонування органів влади та виконання соціальних зобов'язань. Залучення ресурсів від міжнародних фінансових організацій, Європейського Союзу та держав-партнерів дає змогу компенсувати нестачу внутрішніх фінансових ресурсів, фінансувати пріоритетні бюджетні видатки та створювати передумови для поступового економічного відновлення країни [7].

Однією з найбільш постраждалих сфер економіки України внаслідок воєнних дій стала інфраструктура, зокрема транспортна, енергетична та житлова. Адже руйнування об'єктів критичної інфраструктури негативно

впливає на функціонування виробничого сектору, логістичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності та реалізацію експортного потенціалу держави, що знижує конкурентоспроможність національної економіки. Водночас відновлення інфраструктури та енергетичного сектору потребує значних інвестиційних ресурсів і реалізації масштабних модернізаційних проєктів. За таких умов особливого значення набуває міжнародна співпраця, яка забезпечує залучення фінансової допомоги, інвестицій, сучасних технологій і передових практик для відновлення критично важливих об'єктів та підвищення стійкості економіки. Важливим напрямом такого партнерства є фінансова підтримка енергетичної інфраструктури, модернізація енергетичного сектору та подальша інтеграція України до європейського енергетичного простору [19].

Крім того, суттєвих втрат зазнав експортний потенціал України, насамперед в частині розвитку аграрного сектору, який традиційно забезпечує значну частку валютних надходжень держави. Блокування морських шляхів, пошкодження портової інфраструктури та порушення логістичних ланцюгів призвели до скорочення обсягів експорту та зростання транспортних витрат, що негативно вплинуло на конкурентоспроможність українських виробників на світових ринках. Водночас наслідки цих процесів виходять за межі вітчизняної економіки, створюючи ризики для глобальної продовольчої безпеки. За таких умов важливого значення набуває міжнародна співпраця, спрямована на розвиток альтернативних логістичних маршрутів, страхування транспортних ризиків і реалізацію багатосторонніх ініціатив щодо забезпечення стабільного експорту української продукції на світові ринки [16].

Вагомим викликом для соціально-економічного розвитку України є скорочення людського капіталу внаслідок воєнних дій. Масова міграція населення, внутрішнє переміщення громадян, мобілізація та втрата робочих місць у постраждалих регіонах призвели до зменшення трудового потенціалу

країни та посилення дисбалансів на ринку праці. Це негативно впливає на продуктивність економіки та обмежує можливості її довгострокового зростання. За таких умов важливого значення набуває міжнародна співпраця у сфері розвитку людського капіталу, що передбачає підтримку освітніх і наукових програм, професійної підготовки та перекваліфікації кадрів, сприяння реінтеграції внутрішньо переміщених осіб, а також створення умов для повернення українських громадян і висококваліфікованих фахівців з-за кордону [12; 13].

Крім зазначеного, варто вказати на те, що стабільність фінансової системи України в умовах війни значною мірою залежить від здатності держави протидіяти інфляційному тиску, валютним коливанням і зростанню боргового навантаження. Ці чинники значною мірою посилюють макроекономічні ризики, що в результаті ускладнюють процес економічного відновлення. Водночас завдяки заходам Національного банку України та системній підтримці міжнародних фінансових інституцій і держав-партнерів вдалося забезпечити відносну стійкість фінансової системи та зберегти контроль над ключовими макроекономічними показниками. За таких умов особливого значення набуває співпраця України з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Європейським Союзом та іншими міжнародними фінансовими організаціями, яка сприяє зміцненню фінансової стійкості держави, забезпеченню доступу до пільгових фінансових ресурсів і реалізації необхідних макроекономічних реформ [13].

Поряд з економічними наслідками війни Україна стикається з низкою інституційних викликів, серед яких корупційні ризики, незавершеність судової та антикорупційної реформ, а також недостатня інвестиційна привабливість окремих секторів економіки. Ці чинники обмежують залучення приватних інвестицій, знижують ефективність використання міжнародної фінансової допомоги та стримують реалізацію довгострокових проєктів

розвитку. У таких умовах посилюється значення міжнародного партнерства, спрямованого на зміцнення інституційної спроможності держави, удосконалення механізмів державного управління, підвищення прозорості використання фінансових ресурсів та впровадження європейських стандартів врядування [3].

Отже, повномасштабна війна не лише загострила наявні структурні дисбаланси національної економіки, а й за таких умов сформовано нові пріоритети економічного розвитку, серед яких провідне місце посідають міжнародна фінансова та технічна підтримка, зміцнення інституційної спроможності держави, підвищення ефективності публічного управління та модернізація пріоритетних секторів економіки. Саме реалізація таких напрямів є необхідною передумовою забезпечення макрофінансової стабільності, відновлення економічного потенціалу та поглиблення інтеграції України до європейського економічного простору.

У зв'язку з цим, міжнародна співпраця набуває стратегічного значення як один із ключових інструментів подолання соціально-економічних наслідків війни та забезпечення повоєнного відновлення держави. Вона охоплює широкий спектр напрямів взаємодії, зокрема фінансову, технічну та гуманітарну підтримку, енергетичне й безпекове партнерство, а також сприяє реалізації структурних реформ і подальшій інтеграції України до європейського та світового економічного простору. За сучасних умов співпраця з міжнародними фінансовими інституціями, міжнародними організаціями та державами-партнерами стає важливим чинником зміцнення економічної стійкості, фінансової безпеки та довгострокового розвитку країни.

Тому, в умовах повномасштабної війни міжнародна співпраця стала одним із важливих чинників забезпечення економічної стійкості, фінансової стабільності та подальшого розвитку України. Оскільки, як свідчить

вітчизняна практика, охоплює широкий спектр напрямів взаємодії, зокрема фінансову, технічну та гуманітарну підтримку, енергетичне й безпекове партнерство, а також сприяє реалізації заходів з відновлення економіки та інтеграції держави до європейського і світового економічного простору. Відповідно співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями, міжнародними організаціями та державами-партнерами формує нову модель зовнішньоекономічних відносин, орієнтовану на зміцнення макроекономічної стійкості, повоєнне відновлення та поглиблення європейської інтеграції.

Тому одним із основних напрямів міжнародної співпраці постає фінансово-економічна підтримка, яка сприяє підтриманню стабільності публічних фінансів і виконанню соціально-економічних функцій держави. Адже співробітництво з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Європейським Союзом та іншими партнерами забезпечує залучення грантових ресурсів, пільгових кредитів і бюджетного фінансування для покриття пріоритетних державних видатків. Важливу роль у цьому процесі відіграє макрофінансова допомога Європейського Союзу, спрямована на підтримання платоспроможності держави, реалізацію структурних реформ і зміцнення макрофінансової стабільності. Водночас ефективне використання зовнішніх фінансових ресурсів, прозорість їх розподілу та вдосконалення механізмів контролю є важливими умовами збереження довіри партнерів і підвищення результативності фінансової допомоги [9].

Отже, в умовах воєнних викликів та економічної нестабільності міжнародна співпраця України виконує не лише стабілізаційну, а й трансформаційну функцію, виступаючи важливим чинником модернізації національної економіки. Її розвиток сприяє формуванню моделі сталого економічного зростання, орієнтованої на європейську інтеграцію, підвищення інвестиційної привабливості, зміцнення інституційної спроможності держави

та забезпечення довгострокової стійкості. Водночас результативність подальшої взаємодії з міжнародними партнерами значною мірою залежатиме від ефективності внутрішніх реформ, прозорості та підзвітності державного управління, а також належної координації процесів залучення й використання зовнішньої фінансової допомоги [19].

У контексті зазначеного стратегічні пріоритети міжнародної співпраці України поступово зміщуються від реагування на поточні кризові явища до створення умов для довгострокового економічного відновлення та сталого розвитку. Це зумовлює трансформацію підходів до міжнародного партнерства, яка передбачає перехід від переважної підтримки макрофінансової стабільності й фінансування невідкладних потреб держави до реалізації комплексних програм реконструкції, модернізації та структурної перебудови економіки. За таких умов формується нова модель взаємодії України з міжнародними організаціями, фінансовими інституціями та державами-партнерами, орієнтована на зміцнення економічної стійкості, розвиток інституційної спроможності та підвищення конкурентоспроможності країни в довгостроковій перспективі.

Тому одним із стратегічних пріоритетів розвитку України в таких умовах постає поглиблення європейської інтеграції. У цьому процесі міжнародна співпраця виступає не лише джерелом фінансової підтримки, а й механізмом запозичення сучасних управлінських і технологічних практик. При цьому гармонізація законодавства, модернізація державного управління та цифрова трансформація сприяють підвищенню конкурентоспроможності економіки та інтеграції України до європейського економічного простору.

Другим стратегічним пріоритетом варто зазначити формування сприятливого інвестиційного середовища для залучення міжнародних державних і приватних інвестицій у відновлення та модернізацію економіки. Необхідними умовами його реалізації є розвиток механізмів страхування

інвестиційних ризиків, удосконалення судової системи, зміцнення принципів верховенства права та забезпечення захисту прав власності. Підвищенню довіри міжнародних партнерів також сприяють прозорість державного управління, цифровізація бюджетних процесів і розвиток незалежного аудиту.

Не менш важливим є зміцнення енергетичної безпеки на основі міжнародного партнерства та інтеграції до європейського енергетичного простору. Співпраця з Європейським Союзом і країнами G7 спрямована на модернізацію енергетичної інфраструктури, розвиток відновлюваної енергетики, диверсифікацію джерел енергопостачання та підвищення стійкості енергетичної системи. Подальша інтеграція до європейського енергетичного ринку сприятиме зміцненню енергетичної безпеки та конкурентоспроможності національної економіки.

Серед пріоритетних напрямів міжнародного партнерства важливе місце посідає відновлення та модернізація інфраструктури як необхідна умова довгострокового економічного розвитку України. Програми реконструкції за підтримки Світового банку, ЄБРР, ЄІБ та Європейської Комісії спрямовані на відновлення критичної інфраструктури й упровадження сучасних технологічних рішень у сферах транспорту, енергетики, житлового будівництва та цифровізації. Особливого значення набуває застосування принципів сталого розвитку, енергоефективності та «зеленого» будівництва, що відповідають європейським стандартам відбудови. Реалізація таких підходів сприятиме не лише відновленню інфраструктурних об'єктів, а й підвищенню конкурентоспроможності та економічної стійкості України [16; 17].

Особливе значення серед стратегічних пріоритетів повоєнного розвитку України має збереження та розвиток людського капіталу як важливого чинника економічного зростання та інноваційної модернізації. У зв'язку з цим, актуальним постає міжнародне співробітництво у сферах освіти, науки та

професійної підготовки кадрів. Його дієвими інструментами є міжнародні освітні й наукові програми, грантові ініціативи, академічна мобільність і партнерство між українськими закладами вищої освіти та провідними університетами світу. Інвестиції у розвиток освіти, науки, охорони здоров'я та соціальної реінтеграції населення сприятимуть зміцненню людського потенціалу держави, підвищенню продуктивності праці та зменшенню ризиків відтоку кваліфікованих кадрів за кордон [12].

У довгостроковій перспективі міжнародна співпраця України має ґрунтуватися на принципах партнерства, взаємної відповідальності, довіри та сталого розвитку. Стратегічним завданням при цьому є поступовий перехід від моделі переважного залучення зовнішньої допомоги до повноцінного партнерства, за якого Україна виступатиме не лише реципієнтом підтримки, а й активним учасником формування міжнародних економічних, фінансових і безпекових ініціатив. Реалізація такого підходу сприятиме зміцненню конкурентоспроможності держави, підвищенню її економічної стійкості та ефективному використанню наявного потенціалу в умовах повоєнного розвитку.

Отже, перспективи розвитку міжнародної співпраці України пов'язані з необхідністю поєднання завдань макрофінансової стабілізації з довгостроковими цілями економічного відновлення та модернізації. Вирішальне значення у цьому процесі матимуть зміцнення інституційної спроможності держави, забезпечення прозорості публічного управління, поглиблення європейської інтеграції та розвиток нових форматів міжнародного економічного й фінансового партнерства. Реалізація цих пріоритетів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки, зміцненню її стійкості до зовнішніх викликів і забезпеченню сталого розвитку України в умовах повоєнного відновлення.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Воєнні умови функціонування економіки України зумовили формування нової моделі міжнародної фінансової взаємодії, у межах якої зовнішня підтримка виконує стабілізаційну, компенсаційну та трансформаційну функції. Стабілізаційна функція полягає у фінансуванні соціальних і гуманітарних видатків держави, що дає змогу спрямовувати внутрішні ресурси на потреби сектору безпеки й оборони. Компенсаційна функція пов'язана з покриттям економічних втрат, спричинених руйнуванням інфраструктури та скороченням виробничого потенціалу. Трансформаційна функція проявляється через підтримку структурних реформ, підвищення прозорості й підзвітності державного управління, удосконалення антикорупційних механізмів та наближення інституційного середовища України до стандартів Європейського Союзу.

Оцінка обсягів міжнародної фінансової допомоги підтверджує її роль у забезпеченні бюджетної та макрофінансової стабільності України в умовах війни. За даними Міністерства фінансів України, з початку повномасштабного вторгнення обсяг залученої зовнішньої бюджетної підтримки перевищив 100 млрд. дол. США. Зокрема, у 2023 р. Україна отримала 42,5 млрд. дол. США зовнішнього фінансування, у 2024 р. – 41,7 млрд. дол. США, а у 2025 р. – 52,4 млрд. дол. США (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги зовнішнього бюджетного фінансування України у 2022-2025 рр.

Рік	Обсяг зовнішнього фінансування, млрд дол. США	Грантова складова	Основні донори та механізми	Аналітичне значення
2022	31,1	значна частка грантів і пільгових ресурсів	ЄС, США, МВФ, Світовий банк, Канада, Японія	формування базового механізму воєнної бюджетної підтримки
2023	42,5	11,6 млрд дол. США грантів, або 27%	ЄС - 19,5 млрд дол.; МВФ - 4,5 млрд. дол.; Японія, Канада, Велика	стабілізація ліквідності бюджету та зниження ризику монетарного фінансування

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

			Британія, Світовий банк	
2024	41,7	12,6 млрд. дол. США грантів, близько 30%	ЄС - 17,3 млрд. дол.; США - 8,3 млрд. дол.; МВФ - 5,3 млрд. дол..	збереження макрофінансової рівноваги та покриття соціально- гуманітарних видатків
2025	52,4	понад 70% фінансування пов'язано з доходами від заморожених російських активів	механізм G7 ERA, Ukraine Facility, інші офіційні кредитори	перехід до моделі фінансування, що частково спирається на активи агресора

Джерело: сформовано за даними [12].

Така динаміка свідчить про збереження високого рівня міжнародної підтримки, яка забезпечує покриття бюджетного дефіциту, фінансування соціальних видатків і підтримання функціонування державних інституцій. Відтак міжнародна фінансова допомога перетворилася з антикризового інструменту на важливий механізм забезпечення фінансової стійкості держави в умовах воєнних та повоєнних викликів.

Аналіз даних табл. 1 свідчить про тісний взаємозв'язок обсягів зовнішнього фінансування з масштабами бюджетного дефіциту та потребами у фінансуванні державних видатків в умовах війни. А також про вагомe значення грантових ресурсів для забезпечення боргової стійкості держави, що дають змогу скоротити потребу в додаткових запозиченнях і знизити майбутній тиск на публічні фінанси.

Зазначимо, що важливим елементом сучасної системи міжнародної фінансової підтримки України є програма Європейського Союзу «Ukraine Facility» на 2024–2027 рр., яка передбачає надання до 50 млрд. євро фінансової допомоги, поєднуючи бюджетне фінансування, інвестиційні гарантії та технічну підтримку та забезпечуючи стабільний і прогнозований характер зовнішнього фінансування. Дана програма має середньостроковий характер і ґрунтується на принципі поєднання фінансової підтримки з реалізацією

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

реформ, що сприяє зміцненню інституційної спроможності держави та підвищенню ефективності публічного управління, водночас передбачаючи виконання зобов'язань у сферах верховенства права, управління державними фінансами, антикорупційної політики та покращення інвестиційного середовища.

Крім того, співпраця України з Міжнародним валютним фондом має значення не лише як джерело фінансових ресурсів, а й як важливий чинник формування довіри до макроекономічної політики держави. Програма розширеного фінансування (EFF) на 2023–2027 рр. визначає макроекономічні орієнтири для інших міжнародних донорів і кредиторів та сприяє координації фінансової підтримки. Водночас прогнозований МВФ дефіцит державного бюджету України у 2025 р. на рівні близько 19,6% ВВП (без урахування грантів) свідчить про збереження високої залежності державних фінансів від зовнішнього фінансування та актуальність заходів щодо забезпечення фіскальної стійкості (табл. 2).

Таблиця 2

Основні макрофінансові індикатори та потреби відновлення України

Показник	Значення	Період / дата	Інтерпретація для міжнародної співпраці
Падіння реального ВВП	-28,8%	2022 р.	Масштабний шок пропозиції та попиту, що зумовив потребу у зовнішній стабілізації
Зростання реального ВВП	5,5%	2023 р.	Часткове відновлення після глибокого спаду за підтримки бюджету та партнерів
Зростання реального ВВП	2,9%	2024 р.	Уповільнення відновлення через енергетичні атаки, логістичні обмеження та дефіцит робочої сили
Міжнародні резерви НБУ	43,8 млрд. дол. США	01.01.2025 р.	Зовнішні надходження підтримали валютну стабільність і здатність НБУ згладжувати курсові коливання
Міжнародні резерви НБУ	44,5 млрд. дол. США	01.06.2025 р.	Резерви залишаються значними, але їх динаміка залежить від графіка допомоги та валютних інтервенцій
Пряма шкода від війни	176 млрд. дол. США	станом на 31.12.2024 р.	Матеріальна база для визначення обсягів відбудови та компенсаційних механізмів

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Потреби відновлення та реконструкції	524 млрд. дол. США	оцінка на 10 років	Обсяг потреб приблизно у 2,8 раза перевищує номінальний ВВП України 2024 р., що потребує довгострокової координації донорів
--------------------------------------	--------------------	--------------------	---

Джерело: сформовано за даними [12].

Варто вказати на те, що макрофінансова стійкість України у 2022–2025 рр. залежала не лише від обсягів міжнародної фінансової допомоги, а й від її структури. Найбільшу цінність для публічних фінансів мають грантові ресурси та пільгові кредити, які дають змогу мінімізувати боргове навантаження та знизити ризики для бюджетної стійкості. Водночас зростання частки кредитного фінансування може посилювати боргову вразливість держави в середньо- та довгостроковій перспективі. Тому важливою умовою ефективної міжнародної фінансової співпраці є оптимізація поєднання грантової підтримки, пільгового кредитування та приватних інвестицій під гарантії міжнародних фінансових організацій. Такий підхід сприятиме зміцненню фінансової стійкості та створенню передумов для сталого економічного відновлення України.

Оцінка потреб України у відновленні та реконструкції на рівні близько 524 млрд. дол. США свідчить про недостатність традиційних бюджетних механізмів для забезпечення повоєнної відбудови. Тому за таких умов особливого значення набуває формування багаторівневої моделі фінансування, що поєднує ресурси держав-донорів, міжнародних фінансових організацій, інструменти державно-приватного партнерства та страхування воєнних ризиків тощо. Використання таких інструментів сприятиме диверсифікації джерел фінансування, зниженню навантаження на державний бюджет і підвищенню ефективності повоєнного відновлення економіки.

Як свідчить вітчизняна практика, фінансові аспекти міжнародної співпраці мають виражений інституційний характер, оскільки надання зовнішньої підтримки дедалі більше пов'язується з дотриманням принципів

прозорості, підзвітності та ефективного управління публічними фінансами. У зв'язку з цим, важливою передумовою подальшого залучення міжнародної допомоги є вдосконалення механізмів державного фінансового контролю й аудиту, розширення використання цифрових інструментів моніторингу та посилення ролі антикорупційних інституцій. За таких умов результативність міжнародної підтримки визначатиметься не лише обсягами залучених ресурсів, а й спроможністю держави забезпечувати їх ефективне використання для відновлення інфраструктури, зміцнення енергетичної безпеки, створення робочих місць і забезпечення довгострокового економічного зростання.

Отже, міжнародну фінансову співпрацю України в умовах воєнного стану доцільно розглядати як комплексний інструмент забезпечення макрофінансової стабільності, економічного відновлення, повоєнної реконструкції та європейської інтеграції. Її ефективність залежить від стабільності надходження фінансових ресурсів, збалансованості грантового і кредитного фінансування, узгодженості донорських програм із національними пріоритетами розвитку, а також прозорості механізмів управління залученими коштами. У довгостроковій перспективі стратегічним завданням є поступова трансформація моделі переважного отримання зовнішньої допомоги до повноцінного партнерства, що передбачає мобілізацію внутрішніх ресурсів, залучення приватних інвестицій та активізація участі України у формуванні європейської системи фінансової й економічної безпеки. Реалізація такого підходу сприятиме зміцненню фінансової стійкості держави, підвищенню її конкурентоспроможності та забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку.

Висновки. В умовах повномасштабної військової агресії проти України міжнародна співпраця набула стратегічного значення для забезпечення економічної стійкості та макрофінансової стабільності держави. Воєнні дії спричинили глибокі трансформації національної економіки, посилили

структурні дисбаланси та підвищили залежність країни від зовнішніх фінансових ресурсів. За таких умов взаємодія України з міжнародними фінансовими інституціями, державами-партнерами та міжнародними організаціями стала важливим чинником стабілізації державних фінансів, виконання соціальних зобов'язань і підтримки процесів відновлення. Водночас міжнародне партнерство створює передумови для реалізації структурних реформ, модернізації економіки та поглиблення інтеграції України до європейського економічного простору.

Значення міжнародної підтримки не обмежується фінансовим забезпеченням, а охоплює інституційні та структурні перетворення, необхідні для повоєнного відновлення України. Вона сприяє зміцненню інституційної спроможності держави, модернізації економіки, впровадженню європейських стандартів управління та реалізації програм відбудови ключових секторів економіки. Водночас ефективність міжнародної співпраці значною мірою залежить від прозорості використання залучених ресурсів, результативності антикорупційної політики та рівня довіри з боку міжнародних партнерів. Реалізація цих завдань є важливою передумовою забезпечення довгострокової економічної стійкості та успішного повоєнного розвитку України.

Перспективи розвитку міжнародної співпраці України пов'язані з реалізацією стратегічного курсу на європейську інтеграцію та формуванням сучасної моделі економічного розвитку, заснованої на цифровій трансформації, зміцненні енергетичної безпеки та розвитку людського капіталу. Поєднання міжнародної фінансової й технічної підтримки з послідовним проведенням внутрішніх реформ створює передумови для забезпечення макроекономічної стабільності.

Отже, міжнародна співпраця України в умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення виступає не лише інструментом подолання соціально-економічних наслідків війни, а й важливим чинником модернізації економіки

та зміцнення інституційної спроможності держави. Її подальший розвиток має ґрунтуватися на принципах партнерства, взаємної відповідальності, прозорості та довгострокової результативності. Реалізація цих принципів сприятиме ефективному використанню міжнародної підтримки, поглибленню європейської інтеграції та забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку України в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Вайцеховська О. Р. Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та сучасний стан розвитку : монографія. Чернівці : Друк Арт, 2019. 560 с. URL: <https://law.chnu.edu.ua/oksana-vaitsekhovska/>
3. Вайцеховська О. Р. Міжнародно-правові аспекти співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями : монографія. Чернівці : Друк Арт, 2019. 560 с. URL: <https://law.chnu.edu.ua/oksana-vaitsekhovska/>
4. Ватаманюк-Зелінська У. З., Ліщинський І. О. Аналітична оцінка обсягів міжнародної фінансової допомоги Україні в умовах воєнного стану. *Економіка та держава*. 2023. №7. С. 58–64. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/dd62aea0-7866-4948-b73b-ed1be472331d>
5. Губанова Н. Н. Фінансова допомога Україні у кризових умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. №86. С. 112–118. URL: <https://btie.kart.edu.ua/article/view/309949>.
6. Марцеляк О. В. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми політики*. 2025. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/99.pdf>
7. Мединська Т. В. Міжнародна фінансова допомога Україні в умовах війни: цілі та перспективи. *Наукові записки Львівського університету бізнесу*

та права. 2025. №44. С. 206–214. URL: <https://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/proceedings/article/view/2063>.

8. Мединська Т. В. Міжнародна допомога як основа повоєнного відновлення України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. №72. С. 65–73. URL: <https://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1396>

9. Міністерство фінансів України. Понад 30% із зовнішнього фінансування з лютого 2022 року – гранти. URL: https://mof.gov.ua/en/news/more_than_30_of_external_financing_since_february_2022_has_been_grants_what_are_the_terms_of_100_billion_of_attracted_funds-4891

10. Міністерство фінансів України. У 2025 році Мінфін України залучив \$52,4 млрд зовнішнього фінансування. URL: https://mof.gov.ua/en/news/in_2025_ukraines_ministry_of_finance_secured_524_billion_in_external_financing_more_than_70_of_which_came_from_revenues_generated_by_frozen_russian_assets-5520

11. Міністерство фінансів України. У 2024 році Мінфін України залучив \$41,7 млрд зовнішнього фінансування. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/the_ministry_of_finance_of_ukraine_attracted_417_billion_in_external_financing_including_30_in_the_form_of_grants-4972

12. Міністерство фінансів України. Міжнародна фінансова допомога Україні. URL: <https://www.mof.gov.ua>

13. Національний банк України. Інфляційний звіт. Київ : НБУ, 2025. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2026).

14. Національний банк України. Міжнародні резерви України зросли упродовж 2024 року на 8% до 43,8 млрд дол. США. URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/mijnarodni-rezervi-ukrayini-zrosli-uprodovj-2024-roku-na-8-do-438-mlrd-dol-ssha>

15. Національний банк України. Досягнуто угоди на рівні персоналу щодо сьомого перегляду програми розширеного фінансування з МВФ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/dosyagnuto-ugodi-na-rivni-personalu-schodо-somogo-pereglyadu-programi-rozshirenogo-finansuvannya-z-mvf>
16. Панченко В. А. Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. №2 (108). С. 96–105. URL: <https://ema.ztu.edu.ua/article/view/309278>
17. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF>
18. Самодай В. П. Особливості фінансування та грантової підтримки України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3336>
19. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011_13
20. Чеберяко О., Герус Д. Вплив міжнародної фінансової допомоги на боргову безпеку України в умовах широкомасштабної війни. *Світ фінансів*. 2025. №1. С. 95–108. URL: <https://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1784>